

Sympatie české veřejnosti k některým zemím – prosinec 2013

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-12</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 12. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>987</i>
Počet tazatelů:	<i>255</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.163</i>
Zveřejněno dne:	<i>27. ledna 2014</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci prosincového šetření CVVM předložilo svým respondentům otázku, jak sympatické či nesympatické jsou jim některé země. Dotázaní svoje postoje vyjadřovali na pětibodové škále s krajními hodnotami „velmi sympatická“ a „velmi nesympatická“.¹

Výsledky šetření, jež zachycuje tabulka 1, ukázaly, že relativně nejvřelejší vztah ze zkoumaných zemí mají čeští občané ke Slovensku, a to s poměrně velkým nárůstem oproti jiným, když u Slovenska jako jediné země více než polovinu odpovědí tvořila krajní varianta 1, tj. „velmi sympatická“. Vedle něj se v odpovědích respondentů jednoznačně převažující sympatie objevovaly rovněž v případě Francie, Švédska, Itálie, Velké Británie, Rakouska, Spojených států,

¹ Znění otázky: „Řekněte mi prosím, podle této karty, nakolik jsou Vám sympatické následující země. 1 znamená velmi sympatická, 5 naopak velmi nesympatická. a) Čína, b) Francie, c) Izrael, d) Japonsko, f) Maďarsko, g) Německo, h) Polsko, i) Rakousko, j) Rusko, k) Slovensko, l) Spojené státy americké, m) Ukrajina, o) Velká Británie, p) Indie, q) Afghánistán, r) Řecko, s) Palestina, t) Litva, u) Turecko, v) Srbsko, w) Švédsko, x) Irák, y) Itálie, z) Írán.“

V letech 1991 až 2010 byla otázka pokládána v poněkud odlišném znění: „Řekněte mi prosím, podle této karty, nakolik jsou Vám sympatické následující země a jejich občané. 1 znamená velmi sympatická, 5 naopak velmi nesympatická.“ Z tohoto důvodu nemusí být odpovědi z výzkumů realizovaných od roku 2012 plně srovnatelné s předchozími měřeními.

Řecka, Maďarska, Německa, Polska či Japonska. Víceméně vyrovnané podíly sympatií (varianty 1 + 2) a antipatií (varianty 4 + 5) spolu s relativně nejvyšším zastoupením neutrální středové možnosti (varianta 3) šetření ukázalo v případě Turecka, Litvy, Srbska a Indie. Již zřetelně převažující antipatie nad sympatiemi při relativně vysokém podílu neutrálního postoje byly zaznamenány v případě Ruska, Ukrajiny, Izraele a Číny, kde se ovšem podíly součtu variant 4 a 5 stále ještě pohybovaly pod hranicí jedné poloviny. Nízký podíl vyjadřovaných sympatií a naopak absolutně většinový podíl opačného postoje výzkum zaznamenal u Palestiny, Iráku, Afghánistánu a Íránu.

Tabulka 1: Sympatie k různým zemím v roce 2013 (%)

	1=velmi sympatická	2	3	4	5=velmi nesympatická	neví	průměr
Slovensko	51	36	9	2	1	1	1,62
Francie	35	46	16	2	0	1	1,87
Švédsko	33	43	18	3	1	2	1,95
Itálie	29	46	19	3	1	2	1,98
Velká Británie	28	47	18	4	1	2	2,02
Rakousko	28	45	22	3	1	1	2,02
USA	23	37	27	8	3	2	2,30
Řecko	21	36	29	10	2	2	2,35
Maďarsko	13	40	36	8	1	2	2,43
Německo	16	38	33	10	2	1	2,44
Polsko	11	39	33	13	3	1	2,56
Japonsko	15	33	34	11	4	3	2,56
Turecko	6	25	39	21	6	3	2,95
Litva	5	21	40	18	6	10	2,99
Srbsko	5	23	37	22	8	5	3,04
Indie	7	17	39	21	8	8	3,06
Rusko	4	19	41	24	9	3	3,15
Ukrajina	3	17	41	27	9	3	3,23
Izrael	6	14	35	27	13	5	3,28
Čína	3	10	38	29	16	4	3,46
Palestina	1	5	28	34	21	11	3,76
Írák	1	3	22	37	30	7	4,00
Afghánistán	1	5	18	38	32	6	4,01
Írán	0	3	21	37	31	8	4,04

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny podle průměru.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 12. 2013, 987 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z časového srovnání, které nabízejí tabulka 2 a graf 1, vyplývá, že v porovnání s říjnem 2012, kdy se srovnatelný výzkum uskutečnil naposledy, se statisticky významně zvýšil podíl vyjadřovaných sympatií v případě Řecka (o 8 procentních bodů v součtu variant 1 + 2). Opačný posun v podobě poklesu vyjadřovaných sympatií byl zaznamenán v případě Indie (-9 p. b.), Japonska (-7 p. b.), Číny (-7 p. b.), Ruska (-5 p. b.), Palestiny (-5 p. b.), Íránu (-5 p. b.) a Iráku (-4 p. b.).

V dlouhodobém vývoji vztahu české veřejnosti k vybraným zemím, jež v některých případech sahají až do počátku 90. let minulého století, se objevují výrazné rozdíly. Zatímco u některých států stále převažují jednoznačné, byť v čase oscilující sympatie, což je zejména případ Velké Británie, Francie, s jistou mírou tolerance i Rakouska, na poněkud nižší úrovni sympatií rovněž Německa a

v rámci kratších časových řad i Japonska, Švédska či Itálie, v případě Spojených států je postoj české veřejnosti od druhé poloviny 90. let zřetelně chladnější, než v jejich první polovině, byť i zde navzdory tomu zůstala zachována výrazná převaha sympatií, jejichž podíl (v součtu variant 1 + 2) vždy tvořil alespoň mírně nadpoloviční většinu.

Naproti tomu sympatie ke Slovensku, Polsku či Maďarsku v průběhu času do roku 2001 výrazně rostly. Slovensku bezprostředně po rozdělení společné federace vyjadřovala sympatie polovina českých občanů, v roce 2001 už to byly více než čtyři pětiny, což následně potvrdily i všechny pozdější výzkumy včetně aktuálního, v němž byl zachycen doposud nejvyšší podíl sympatizujících, byť statisticky nikoli odlišný od výsledků z let 2010 a 2012. V případě Polska a Maďarska se pak vyjadřované sympatie na počátku 90. let minulého století pohybovaly na úrovni srovnatelné se Sovětským svazem a posléze Ruskem nebo Ukrajinou s podílem okolo jedné pětiny, avšak do roku 2001 vzrostly na úroveň okolo dvou třetin. Do současnosti ovšem u obou těchto zemí na rozdíl od Slovenska podíl sympatizantů oproti roku 2001 poněkud poklesl. Aktuální výsledek v případě Maďarska je přitom podstatně lepší než v roce 2010, kdy podíl vyjadřovaných sympatií u této země klesl zpět pod úroveň jedné poloviny, kde se obvykle pohyboval od poloviny do konce 90. let.

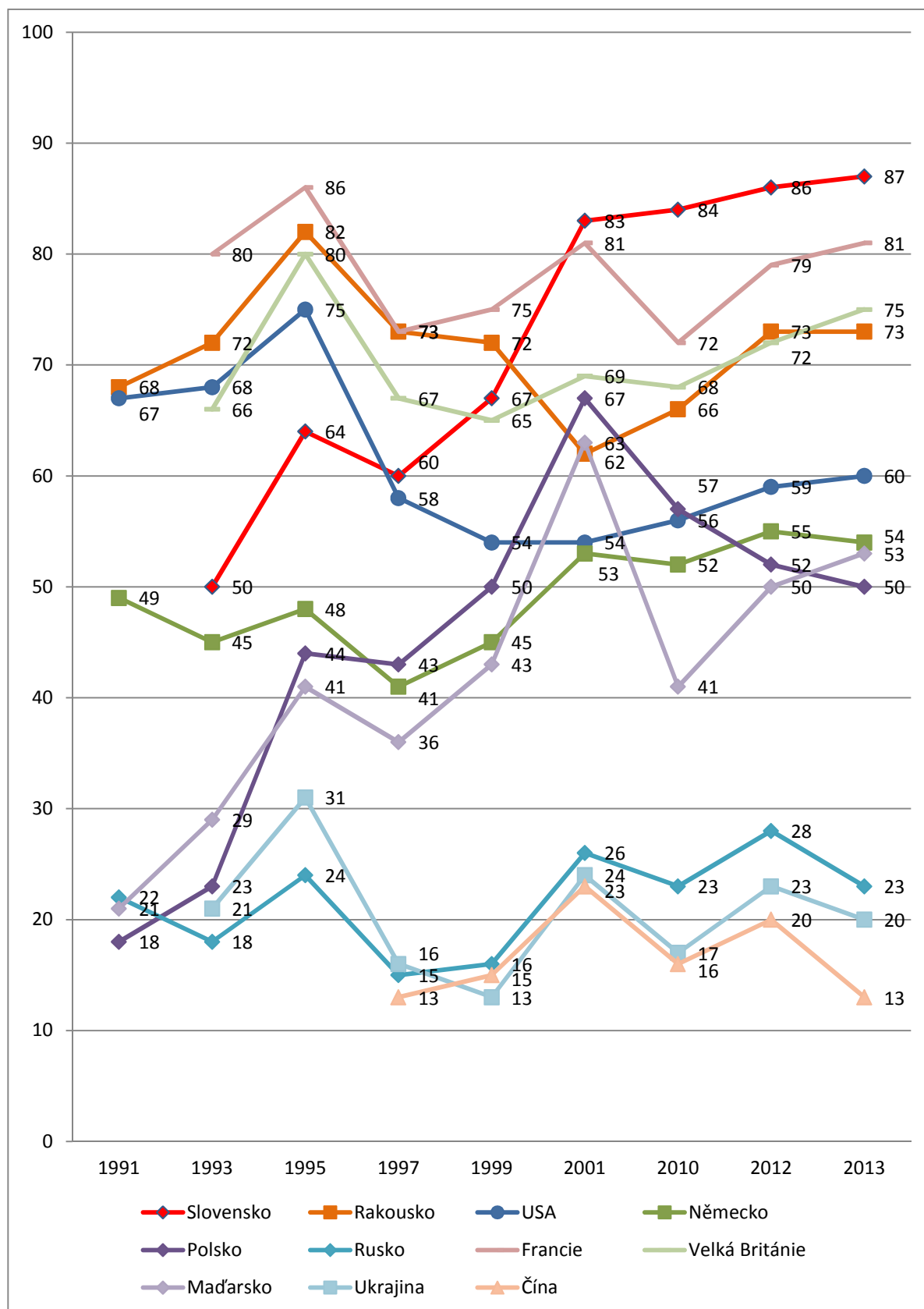
Tabulka 2: Sympatie k vybraným zemím – časové srovnání 1991-2013 (%)

	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2010	2012	2013
Slovensko	-	50	64	60	67	83	84	86	87
Francie	-	80	86	73	75	81	72	79	81
Švédsko	-	-	-	-	-	-	-	77	76
Itálie	-	-	-	-	-	-	-	74	75
Velká Británie	-	66	80	67	65	69	68	72	75
Rakousko	68	72	82	73	72	62	66	73	73
USA	67	68	75	58	54	54	56	59	60
Řecko	-	-	-	-	-	-	-	49	57
Maďarsko	21	29	41	36	43	63	41	50	53
Německo	49	45	48	41	45	53	52	55	54
Polsko	18	23	44	43	50	67	57	52	50
Japonsko	-	-	-	-	-	60	49	55	48
Turecko	-	-	-	-	-	-	-	34	31
Litva	-	-	-	-	-	-	-	29	26
Srbsko	-	-	-	-	-	-	-	30	28
Indie	-	-	-	-	-	-	-	33	24
Rusko	22	18	24	15	16	26	23	28	23
Ukrajina	-	21	31	16	13	24	17	23	20
Izrael	-	-	-	-	-	26	16	21	20
Čína	-	-	-	13	15	23	16	20	13
Palestina	-	-	-	-	-	-	-	11	6
Irák	-	-	-	-	-	-	-	8	4
Afghánistán	-	-	-	-	-	-	-	7	6
Írán	-	-	-	-	-	-	-	8	3

Pozn.: Součet odpovědí „1“ a „2“, údaj za Rusko z roku 1991 se týká tehdejšího Sovětského svazu. Země jsou v tabulce řazeny podle průměru v aktuálním šetření.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 1: Sympatie k vybraným zemím – časové srovnání 1991-2013 (%)

Pozn.: Součet odpovědí „1“ a „2“, údaj za Rusko z roku 1991 se týká tehdejšího Sovětského svazu.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Ke skupině „západních“ států (s výjimkou Německa), tj. Francii, Velké Británii, USA a Rakousku, vyjadřovala česká veřejnost zřetelně nejvyšší sympatie v roce 1995, kdy tyto země převyšovaly v žebříčku oblíbenosti velmi výrazně nejen Polsko či Maďarsko, ale také dnes jednoznačně nejpreferovanější Slovensko. Méně vřelé postoje české veřejnosti k Německu v porovnání s jinými západními zeměmi byly zejména v 90. letech ovlivněny problémy a napětím v souvislosti s tzv. Benešovými dekrety a poválečným odsunem sudetských Němců z českého pohraničí. Určité zklidnění situace v tomto ohledu je zřejmě jedním z důvodů, proč jsou dnes sympatie k Německu relativně vyšší, než bývaly v průběhu 90. let a zejména v období okolo podpisu tzv. česko-německé deklarace v roce 1997.

Podrobnější analýza postojů ukázala některé sociodemografické rozdíly v postojích k jednotlivým zemím. Francii, Izraeli, Maďarsku a Švédsku v nadprůměrné míře vyjadřovali náklonnost absolventi vysokých škol. Z hlediska věku projevovala mladší generace větší sympatie vůči Spojeným státům. Ve skupině dotázaných od 45 do 59 let byl zaznamenán zvýšený podíl sympatií ve vztahu k Rusku. Lidé ve věku nad šedesát let jsou rezervovanější v postoji k Německu, USA, Velké Británii a Švédsku.

U Francie, Německa, Litvy, Izraele, Afghánistánu, Palestiny a Iráku se objevovaly relativně vyšší sympatie mezi dotázanými s dobrou životní úrovní. Lidé se špatnou životní úrovní se naopak méně příznivě staví k USA, Velké Británii, Afghánistánu, Litvě, Turecku, Srbsku či Švédsku.

Ti, kteří se na pravolevé škále politické orientace sami řadí k pravici, vyjadřují vyšší sympatie k Izraeli, Německu, Rakousku, Spojeným státům, Velké Británii, Švédsku a Itálii.

Ve všech případech pak platí, že větší sympatie k té které zemi vyjadřovali lidé, kteří pozitivně hodnotí vzájemné vztahy České republiky s příslušnou zemí.